

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre . . . 6 korona
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELNIK HETENKINT EGYSZER:
szombaton és egyes rend-
kívüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városi közlevéltár (város-
háza, földszint 7. sz. Ide
küldendők a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállal-
lat irodája. Ide küldendők
az előfizetési díjak és hírde-
lések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

== Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS. ==

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

A Hortobágy hasznosítása.

Midőn a „A Város” című lapot majdnem tíz évvel ezelőtt megindítottuk, már első számában jeleztük a Hortobágy hasznosításának szükségességét és megírtuk azt, hogy ez a Debreczen sz. kir. várost oly közelről érdeklő kérdéssel gyakran fogunk foglalkozni. Jó célunkat annyi gáncs dacára beváltottuk, a kérdést ébren tartottuk, harcoltunk mellette a toll fegyverével itthon és a fővárosi lapokban és most örömmel adjuk tudtára olvasóinknak, hogy a Hortobágy kihasználatlan részéből 12,000 holdnak hasznosítását a kormány helyben hagyta, miután már előzőleg az öntözési műveletek ügyében határozott.

Megdől tehát ezzel a törekvés, mely ellenezte a hortobágyi eddig kihasználatlanul heverő pusztarészek hasznosítását és győzött a modernebb felfogás, mely eddig is sajnálattal látta azt a gazdálkodást, mely a várost nagy jövedelemtől ejtette el. Elvégre is szakítani kellett azzal a rendszertelenséggel, mely lehet, hogy egyeseknek hasznot hozott, ellenben a várost nem juttatta oly jövedelemhez, mely arányban állott volna a kihasználatlan terület nagyságához. Külföldiek, akik nálunk járván, a Hortobágyra is kimentek és csodálkozva néztek, hogy Debreczen érintetlenül hagyja azt a nagy földterületet, mely ha kicsi részben nem is alkalmas szemtermelésre, de legnagyobb része okszerű gazdálkodás mellett megtermi a különböző gazdasági és kereskedelmi terményeket. A mai fejlett gazdasági tudomány a kevésbé jó földeket is megtudja javítani. A gazdaságilag és kereskedelmileg mivel külföld minden talpalatnyi földet felhasznál és tudásával, vasakaratu szorgalmával a sovány földbe zsirt önt és mintegy kényszeríti a termésre, míg nálunk századok óta pihent a Hortobágy és csak néhány ezer darab lábas jószág él negyvenkétezer hold földön, de ez is csak az év egy rövid szakában, mivel a kora tavasszal kihajtott, majdnem erőszakkal kivert marha- és lóállomány a nedves fűvet a puha talajban már csirájában betaposta, majd később a gyönge fűszálat, ha életre kelt is, a tűző nap kiégette úgy, hogy a nyár végén nem talált táplálékot a jószág, melyet az erdőségekbe kellett terelni, vagy istállózásra fogni.

Az öntözési műveletekkel a Hortobágy jó legelőt és rétét fog kapni és habár a tizenkétezer holdnak hasznosításával kisebb területre fog a legelő jószág szorulni, az okszerűen kezelendő legelő biztosítani fogja a legelő jószág megélhetését, míg a tizenkétezer holdnak hasznosítás alá vonása egy új jövedelmi forrást fog nyújtani a városnak és ennek folytán apadni fog a pótló, mely a multbani nagy alkotások mellett a Hortobágy hasznosításának meg-

nem történével, elviselhetetlen teher gyanánt nehezednék az adózó polgárok vállaira.

Meg vagyunk győződve, hogy azok reménye, akik a Hortobágy hasznosítását hosszú éveken keresztül szorgalmazták, teljesedni fog abban a tekintetben, hogy a házipénztár dus jövedelemhez jut. A hasznosítás elvileg kimondva és most már jóváhagyva, a részletek kidolgozására sarkalja az érdeklődőket. A városi Tanács, mely programjába illesztette a pusztarészek hasznosítását, bizonyára a részleteknél is meg fogja a helyes és célra vezető utat találni. A magunk részéről mi is örvendünk a közgyűlési határozat jóváhagyásán nem csak a város háztartásának szempontjából, hanem szociális tekintetből is.

Most már nincs más hátra, mint tovább dolgozni és mielőbb életet önteni a hortobágyi pusztarészek csöndjébe.

*

A közgyűlésnek a Hortobágy 12,000 holdjának hasznosítására vonatkozó határozatát a belügyminisztérium a következő leirattal hagyta jóvá:

Szám: 123,623—1912.
III—b.

M. kir. Belügyminiszter.

A szabad királyi város közönségének

Debreczen.

Törvényhatósági bizottságának 1912. évi márczius hó 28-ikán 94. szám alatt hozott határozatát abban a részben, amellyel kimondotta, hogy a Hortobágy pusztából mintegy 12,000 kat. holdat mezőgazdasági művelésre kihat és lehetőleg még a folyó év őszén haszonbérbe kíván adni, hivatalból, valamint a Debreczeni Gazdasági Egyesület, Fejér Ferenc és társai, továbbá Szentesi János és társainak felebbezéseire következtében a földművelésügyi miniszter urnak véleménye alapján, — felülvizsgálván, következőkről értesitem a város közönségét:

A Hortobágy pusztának jelenlegi használata, mely az illetmény földektől és tenyészállatok részére szükséges takarmányt termelő birtokrészletektől eltekintve, majdnem kizárólag legeltetésből áll, sem a pusztához, mint nagybirtokhoz fűződő szociális követelményeket, sem a város anyagi érdekeit nem elégíti ki.

A mai kezelés ugyanis azokat a nagy pusztai birtoktesteket is elvonja a belterjesebb és jövedelmezőbb kihasználástól, melyek gabonafélék és kereskedelmi növények, sőt helyenkint kerti művelésre és gyümölcsstermelésre is alkalmas talajjal bírnak és ennélfogva minden kockázat nélkül azonnal feltörhető; elvonja pedig anélkül, hogy ezzel az állattenyésztés ügyét valóban szolgálná. A legel-

tetés ugyanis a Hortobágyon oly képet mutat, mely a legszelidebb birálatot sem állja ki. Hogy mennyire ellenkezik a jelenlegi használat az okszerűség követelményeivel, kitűnik már abból, hogy a juh március 15-én, a ló és sertés április 1-én, a szarvasmarha április 15-én ellepi a legelőt, vagyis oly időben, mikor a legelőnek nagy része még víz alatt áll és a víztől nem borított rész is annyira nedves még, hogy a jószág a gyepet összetapossa és hosszú időre tönkreteszi. A csordák, gulyák, nyájak, csürhék és ménesek ezer állatot is meghaladó csoportokban barangolnak járásuk területén belül, legázolván a füvet és nem hagyva pihenési időt a legelőnek. Az állatok rendszerint ugyanazon helyeken delelnek, fekszenek és arról sincs gondoskodás, hogy a felgyülemlett trágya széthordassék; kutak, vályuk nincsenek megfelelő számban, illetőleg mennyiségben. Az állatállomány ennek következtében nem megfelelő s céltudatos állattenyésztésnek nyoma sincsen s általában olyan, hogy azon nem csak a város anyagi érdekeit, de az állattenyésztés jól felfogott érdekét tekintve is, okvetlenül változtatni kell.

Mindezeknél fogva a város közönségének a Hortobágy hasznosítására irányuló törekvését a földművelésügyi miniszter urral egyetértőleg a magam részéről is helyeslem s ehhez képest a város közönségének 94—1912. számú határozatát előbb említett részében jóváhagyom.

A tervezett hasznosítás, különösen a bérbeadások mikénti keresztülvitelére nézve, megfontolás és megfelelő figyelembevétel végett a földművelésügyi miniszter ur véleményét a következőkben közlöm a város közönségével:

A lakott helyektől való nagy távolság és a fennforgó viszonyok között egyedül a bérleti kezelés alkalmazása lehet helyes. A bérlő megélhetése szükségessé teszi minden gazdaságnak tanyával beépítését és azt is, hogy a tanyához legalább 25—30 k. hold szántóföld tartozzék. A bérletek a vállalkozó erejéhez mérten magasabbak is lehetnek, sőt a nálunk előforduló birtokkategoriók különleges előnyeit figyelembe véve, kívánatosnak jelezhető legfeljebb 500 k. holdból álló 4—5 középbérlet létesítése is. A bérletek legkisebb mértékén (25—30 k. hold) alól maradó parcellák kihasználása és bérbeadása azonban csak az esetre indokolt, ha ezekre magasabb jövedelmet hajtó üzemre képes kis bérlők kellő biztosíték mellett jelentkeznek.

A tanyák építését és befásítását a bérlőkre kellene bízni és miután a beruházások jelentékeny költséggel járnak, a szerződést szabatosan megállapított beépítési és fásítási kötelezettséggel kell legalább 25—30 év tartamára és az évek számával emelkedő haszonbér mellett megkötni.

Az új bér gazdaságok már az első évben sokkal nagyobb jövedelmet fognak a városnak hajtani, mint amennyi eddig a puszták egész területéből befolyt, az a nagy jövedelmi többlet pedig az állattartó gazdák érdekeinek minden sérelme nélkül érhető el, ha a most érvényben levő, de sem az 1894. XII. t.-c. rendelkezéseivel, sem a mai gazdasági követelményekkel összhangban nem álló legelő rendtartás hatályon kívül helyeztetik és a fennmaradó legelő használata az itt szóban forgó nagy érdekek szemeltartásával újból szabályoztatik.

A helyi viszonyok alapos mérlegelésével megalkotandó új legelőrendtartás a legelő állat birását lényegesen fokozni fogja. Kétségtelen az is, hogy a poshadó felületű vizek levezetése és az itatás körül tapasztalható bajok orvoslása a legelő jobb kihasználását jelentékeny mérvben lehetővé fogja tenni, ha pedig idővel gondoskodás történik arról is, hogy a kísérleti úton megállapított módok szerint

a legelő mesterségesen is javíttatik, a bérbeadandó területeken felül maradó legelőn az eddiginél sokkal több állat élhet meg.

A műveletnek helyes végrehajtása a Hortobágy pusztának nagy terjedelme következtében országos érdeket is képezvén, a földművelésügyi miniszter ur hajlandó gazdasági és műszaki közegeinek díjtalan közreműködésével a szabad királyi város közönségének segítséget nyújtani.

Az ügyszökhöz fűződő nagy vagyoni és gazdasági érdekekre való figyelemmel felhívom a város közönségét, hogy a tervezett hasznosítás rendszerét és módjait lehetőleg mielőbb állapítsa meg és erre vonatkozó határozatát hozzam felülvizsgálat és jóváhagyás végett terjessze fel.

Legelő rendtartásának megfelelő módosítása iránt pedig mielőbb intézkedjek.

Az iratokat visszaküldöm.

Budapest, 1912. évi szept. hó 13-án.

A miniszter helyett:

Dr. Némethy Károly,
államtitkár.

*

Most, miután immár jóvá van hagyva a közgyűlésnek a Hortobágy hasznosítására vonatkozó határozata és csak a részletek kidolgozása van hátra, örömmel jelezzük, hogy a hasznosítás ügyében nyolc év óta folytatott munkánk eredményes volt. Népszerűtlen ügyet védelmeztünk lapunkban annak megindítása óta, sok gáncs ért bennünket, de mi haladtunk a kijelölt úton a győzelem reményében.

*

Még egyet! Lapunk felelős szerkesztője egy évvel ezelőtt egy nagy tanulmányt irt a hortobágyi puszták hasznosításáról. Ezen munkát a földművelési kormány Domahidy Elemér főispán ur Ő méltósága útján felkérte. Nagy elégtételünkre szolgál, hogy ezen tanulmány vezető eszméi majdnem szórul-szóra egyeznek a mostani leirathban foglaltakkal, amit is pusztán a történelmi hűség okából jegyzünk meg.

A jóváhagyás után most már csak a részletek kidolgozásáról van szó. Ismerve városi Tanácsunknak ezen fontos gazdasági kérdésben elfoglalt álláspontját, bizton reméljük, hogy ezt is sikeresen fogja megoldani.

A város 1913. évi költségelőirányzata.

Debreczen sz. kir. város 1913. évi költségirányzatát elkészítvén Kondor Kálmán főszámvevő helyettes, a következő jelentéssel mutatta be a városi tanácsnak:

Tekintetes Tanács!

Az 1913. évi városi háztartásra, valamint a házipénztár tulajdonát képező s a kezelése alatt álló alapítványokra vonatkozó költségvetési javaslatokat az 1886. évi XXI. t.-cz. 17. §-a értelmében tisztelettel betérjesztem.

Az 1913. évi házipénztári költségelőirányzat összeállításánál főtörekvésem odairányult, hogy az új legyen összeállítva, hogy a város háztartása — időközi póthitel kérések elkerülésével — lehetőleg minden fennakadás nélkül bonyolítottassék le. Óhajtottam volna már most beállítani a hortobágyi legelőből kiszakítandó 12,000 kat. hold föld haszonbér jövedelmét is, mely által az alább kitüntetett költségvetési hiány tetemesen alább szállhatott volna, de mivel a Tek. tanács a haszonbérbeadással még nem foglalkozhatott, ez időszerint az elérhető jövedelmet számításon kívül hagytam, azonban felhívom a Tek. tanács figyelmét arra, hogy a 12,000 hold kiszakítása és haszonbérbeadása iránt lehetőleg rövid idő alatt intézkedni méltóztassék.

A fentiek előrebocsátása után az 1913. évi költség-előirányzatot a következőképp javaslom megállapítani:

I. Rendes: bevétel 3.663,268 kor. 25 fillér.

II. Rendkívüli bevétel: 477,000 kor. Összes bevétel: 4.140,268 kor. 25 fillér.

Ezzel szemben: I. Rendes kiadás: 4.445,040 kor. 68 fillér.

II. Rendkívüli kiadás: 456,403 kor. 47 fillér. Összes kiadás: 4.901,444 kor. 15 fillér.

Összes kiadás: 4.901,444 kor. 15 fillér.

Összes bevétel: 4.140,268 kor. 25 fillér.

Hiány: 761,175 kor. 90 fillér.

Tehát a bevétel és kiadás között mutatkozó 761,175 kor. 90 fillér hiány az 1.700,000 korona állami egyenes adó 43 és fél százalékban nyeri fedezetét.

Egyidejűleg bemutatom a házipénztár által kezelt alapok 1913. évi költségelőirányzatát.

Végül tisztelettel javaslom, mondja ki a közgyűlés:

1-ször. Hogy az egyes kiadási címek alatt felsorolt alrovatoknál az átruházást engedélyezi.

2-ször. A megállapítandó községi adó után késedelmes fizetés esetén oly százalék legyen szedhető, mint aminőt az állam is szed saját adói után.

„Iszapfogó aknatisztító“.

Ónodi Gyöngyössy Zoltán mérnök, ki tudásának gyarapítása végett bejárta a külföldet, fenti című találmányára szabadalmat nyert. Közegészségi és köztisztasági szempontból most felelőlegesen ezen műszaki eszközt a város csatornáinak tisztítására, a következő beadványt intézve Kovács József polgármester urhoz.

Nagyságos Polgármester Ur!

Engedje meg Nagyságod, hogy Debreczen sz. kir. város csatornahálózata utcai és magán viznyelő aknáinak tisztítására vonatkozólag egy előterjesztéssel éljek, melyet röviden egybefoglalva a következőkben bátorodom előadni:

Mély tisztelettel alólírotnak hosszas külföldi tartózkodási és utazásai alatt a különböző csatornázási és vízvezetési rendszereket módjában állott alaposan tanulmányozni s azokból a leszűrt tapasztalatait óhajtja Debreczen sz. kir. város mint szülő városa érdekében a közcél hasznára értékesíteni.

Egy város csatornázásának célja a csapadék- és szennyvizeknek, továbbá az ürítések tartalmának földalatti elvezetése oly módon, hogy a csatornahálózatban rothadásba jövő szerves anyagokból fejlődő — s baktériumokkal telített — gázoknak a szabad tevegőbe való jutása, elvezetés közben megakadályoztassék.

Egy csatornahálózat két főrészből áll, u. i.:

a) a gyűjtő- és

b) a befogadó csatornahálózatból.

A gyűjtő- vagy főcsatornahálózat a város utcáinak mentén, az esési viszonyoknak megfelelő mélységben van kiépítve, melybe torkollanak az utcai viznyelő aknák, ereszcatornák levezetései, mely utóbbiak egyben a gyűjtő-csatorna szellőztetésére is szolgálnak és a lakóházak udvaraiból kivezető u. n. magáncsatornák, melyek az egyes udvarok csapadék-, szennyvizeit és az ürülékeket vannak hivatva a gyűjtőcsatornába bevezetni.

A befogadó csatornahálózat beömlő nyílásai az ereszcatornák bekapcsolásainak kivételével mind úgy vannak szerkesztve az u. n. hüzelzáró syphonok alkalmazásával, hogy a csapadék-, szennyvizek és ürülékek — a közlekedő

edények törvényei alapján — a syphon beömlő keresztül bejuthatnak a csatornahálózatba, de abból — a syphon beömlő nyílását állandóan zárvataró vizoszlop miatt — a fejlődőgázok a szabad levegőre nem kerülhetnek.

A hüzelzáró syphon alkalmazásának csak ott van célszerű alkalmazása, ahol a csatorna szellőztetése — ereszcatorna hiányában — lehetetlen, mivel a viznyelő-aknákon keresztül — s a syphont elzáró vizoszlop miatt — a szabad levegő egyáltalán be nem juthat s a kellő mérvben kívánatos légcirkuláció be nem állhat, sőt ellenkezőleg, nem a csatornából kiáramló, hanem a viznyelő-aknákból visszamaradó esővíz és a rothadó szerves anyagok kigőzölgései teszik fertőzőtté a föld felszínén fekvő levegő rétegeit.

S éppen ezen okból Párisban pl. az utcai viznyelő-aknák egyáltalán nincsenek hüzelzáróval ellátva, hanem a vízvezetékkel úgy vannak kapcsolva, hogy az utcai szemét és hulladékok azokba lesznek naponta 2-szer, 3-szor beseperve s megfelelő mennyiségű vízvezeteki víz beömlésztése által tovább mosatva. — De miután a gyűjtő-csatornák szellőztetése a legmesszebb menő gondoskodással van keresztül vive, így a csatornabűz ott soha nem érezhető. — Ezen elv természetesen keresztülvihető egy ideálisan kövezett város területén, de itt a mi homokos talajviszonyaink között iszapfogó aknák alkalmazása nélkül el sem képzelhető, mivel a csapadékvizek annyi homokot és iszapos hordalékot visznek a csatornába, hogy ezek alkalmazása nélkül az egész csatornahálózat rövid időn belül való eliszapolódása és eldugulása következne be, a vízvezeték segítségének dacára is.

A Debreczen sz. kir. város gyűjtő csatornahálózatának utcai viznyelő aknái igen célszerű és szellemes módon vannak kiképezve, amelyeknek speciális prophilja lehetővé teszi a rohamos esőzések alkalmával, hogy a leülepedett piszkot a csatornába bemossa, de az a módszer nem irható a hálózat előnyére, mivel felesleges iszapanyagot juttat a főhálózatba. Csenedesebb esőzések alkalmával azonban az iszapfogó aknarészt a syphon beömlő nyílásán felül megtölti hordalékkal s így a további lefolyást lehetlenné teszi.

A magán csatornák viznyelő aknáiba pedig a hordalékon kívül minden háziszemét és konyhahulladék lesz beöntve, melyek az aknát rövid időn belül levezető képessé teszik s már is minden oldalról felhangzik a panasz, hogy a csatornázás céljának meg nem felelő s a hálózat el van dugulva.

S ha most elképzeljük, hogy egy ilyen viznyelő aknában a visszamaradt esővíz és szerves anyagok rothadásából származó undorító büzt terjesztő s fertőző bacillusokkal telt gázok mennyi ragályos betegség csiráit hozzák felszínre, akkor közegészségügyi szempontból is fel kell merülni az aggodalmaknak és keresni a módot, hogy a bekövetkezendő veszély idejekorán elejét vehessük.

Egy csatornahálózat csak akkor felelhet meg céljának, ha legfontosabb részének, a viznyelő aknáknak tisztántartásáról a legnagyobb körültekintéssel és szigorúsággal gondoskodunk.

A városi kezelésben levő utcai aknák tisztántartását a városi mérnöki hivatal házi kezelésben végezteti, de a közönséges kotrókapával való tisztítás egyáltalán céljának meg nem felelő, mivel a víz alól vajmi kevés iszapot és piszkot lehet vele kiemelni és a legfontosabb, a rothadó és penetráló esővíz marad, azonban onnan eltávolítani nem lehet s várni kell egy újabb esőzésre, mely azt némileg felfrissíti. Pedig hygieniai szempontokból is ennek

a miasmákkal telt romlott viznek vagy csatornába való jutása, vagy bármi módon való eltávolítása a legfontosabb feladat, a csatornahálózat alapos szellőztetésének is egyik multhatatlan feltétele.

A magáncsatornahálózat viznyelő aknái pedig egyáltalán tisztítva sincsenek, mivel a háztulajdonosok vagy nem tudják, vagy tudni sem akarják, hogy ez az ő saját kötelességük. — A tisztítást a várostól várják, mivel még nincs szabályrendelet a csatornahálózat tisztántartására vonatkozólag.

A Debreczen sz. kir. város területén kiépített magáncsatornahálózat viznyelő aknái igen csekély kivétellel mind 30 % átmérőjű hengeres cement csövekből vannak készítve, melyek az építési szabályrendeletnek megfelelően a syphon beömlési nyílása alatt legalább is 40 % mély iszapfogóval bírnak és a görbe syphoncső legmagasabb pontja minimum 130 % mélyen van a földszint alatt, tehát a viznyelő akna legalább is két méter mély. — Ezen mélységükhöz aránylag kis átmérőjű csövek tisztítása megfelelő eszközök hiányában nagyon nehéz feladat, különösen arra való tekintettel, hogy bennök az iszapon kívül sok a szemét, csont, konyhahulladék stb. van összegyűlve. S így nagyon természetes, hogy a háztulajdonosok sem maguk nem képesek a tisztítást házilag végeztetni, sem arra megfelelő munkásokat alkalmazni.

Mély tisztelettel alulírott a Debreczen sz. kir. városi csatornahálózat aknaszemeinek könnyű és tökéletes tisztítását, megfelelő szerszámok szerkesztése által óhajtom lehetővé tenni.

A tisztelettel csatolt szabadalmi leírás és rajz mellékleteiben van szerencsém két aknatisztító szerkezetet bemutatni, melyek közül egyik hengeres magán viznyelőaknák, másik pedig speciál prophilu utcai viznyelő aknák tisztítására van konstruálva. Mindkét szerkezet összeállítására és functionálása a mellékelt leírásokból kitűnik. — De különben is hengeres magáncsatornák tisztítására szolgáló készülék természetben elkészítve, kipróbálva van és céljainak minden tekintetben megfelel.

Ezeknek előrebocsátása mellett azon tiszteletteljes kérelemmel fordulok Nagyságodhoz, hogy jelen benyújtott előterjesztésemhez csatolt aknatisztítóim tervezetét a város műszaki szakértői által megvizsgáltatni s azoknak kedvező véleménye esetén saját ügykörében odahatni kegyeskedjék, hogy megállapítandó szabályrendelet alapján egy saját műszaki vezetésem alatt álló csatornatisztító vállalat részére Debreczen sz. kir. város területén aknatisztító találmányaim egyedüli és kizárólagos kihasználási joga a szabadsalom tartamára biztosítható.

Midőn magamat és az előterjesztésemben foglaltakat Nagyságod jóindulatu pártfogásába ajánlanám, maradtam Nagyságos Polgármester urnak.

Debreczen, 1912. évi szeptember hó 9.

Kiváló tisztelője:

ónodi Gyöngyössy Zoltán,
magánmérnök.

*

A feltaláló két rajzot is csatolt ajánlatához. Az ajánlat kétségkívül megfigyelendő nemcsak azért, mivel a leírt aknatisztítók rendkívül ügyes szerkezetűek, hanem azért is, mivel a csatornák tisztántartására és úgy a közegészségi és köztisztasági állapotok javítására felelő alkalmasak.

A jog- és pénzügyi bizottság ülése.

Debreczen sz. kir. város jog- és pénzügyi bizottsága a héten tartott ülésében a legközelebb tartandó bizottsági közgyűlés tárgysorozatát készítette elő. Ismételtlen dicsérettel emlékezünk meg ezen fontos bizottságról, mely szép számban jött össze az ügyek elbírálására. Az ülésen Varga Elemér dr. tanácsnok elnökle alatt jelen voltak Körner Adolf főjegyző, Magoss György dr. főügyész, Aczél Géza főmérnök, Kondor Kálmán h. főszámvevő, Tüdös Kálmán dr. főorvos, Bacsó Dezső dr., Csanak József, Freund Jenő dr., Jánosi Zoltán, Kardos László, Kenézy Gyula dr., Kernhoffer József, Révi Nándor dr., Rickl Antal, ifj. Swarcz Vilmos, Szilágyi Imre, dr. Szikszói Szabó László, Tóth István, Zádor Lajos és Vásáry István dr. jegyző.

A bizottság elsősorban kimondta, hogy Kassa sz. kir. városnak az állami gyermekmenhelyek részére szükséges ruhaneműek beszerzésénél a helyi iparra pártolására vonatkozó feliratát támogatja.

Kovács Ferenc irnok fizetésletiltása ügyében a bizottság egy korább hozott határozatát fentartja. (Nagyon helyes volna, ha ez az ügy végre valahára lekerüljön a napirendről, mert különösnek tartjuk, hogy egy városi hivatalnok örökös felebbezésekkel éljen, mikor az igazság nincs az ő részén. Mi minden időben védjük a tisztviselők és a legkisebb alkalmazott igazságát és erről nem tántorit el semmi tekintet, ámde ez az ügy már annyiszor volt tárgyalva, hogy végre valahára be kell azt fejezni. Szerk.)

Az Arany-Bika építési ügyét tárgyalta azután a bizottság, szótöbbséggel kimondván, hogy az új épületnél a vállalkozók mészhomokkötéglát is használhatnak.

A bizottság a vízvezetési toronynak vörösréz tetővel ellátását javasolja a közgyűlésnek csin és tartósság tekintetében.

Ez alkalommal a bizottság politikai kérdéssel is foglalkozott, amennyiben Torontál vármegye megkeresése alapján azon javaslatot teszi a közgyűlésnek tiz szavazattal, 6 ellenében, hogy a törvényhatósági bizottság üdvözlje a kormányt, a munkapártot és gróf Tisza Istvánt, a képviselőház elnökét.

Kapunyitás a színházban.

Zilahy Gyula színigazgató f. hónap 28-ikán kezdi meg az idei szezon. Örömmel jegyezzük fel, hogy társulatával úgy Nyiregyházán, mint Máramarosszigeten a színházlátogató közönség teljes meglegedését érdemelte ki. A két vidéki város közönsége nem kívánt lehetetlent, míg a sajtó mindkét helyen a legnagyobb igazságossággal és finom tollal mondta el kritikáját az előadásokról és nem személyeskedett, mint nálunk egyik-másik magát kritikusknak képzelő emberke.

Mint a nyiregyházai és máramarosszigeti lapokban olvassuk, Zilahy Gyula igyekezett is minden tekintetben kiérdemelni az ő állandó közönségének meglegedését. A legjobb és legérdekesebb darabokat játszotta, mindig gondos előkészítésben és jó előadásban. Művésznői és művészei az utolsó kis emberig a legnagyobb ambícióval játszottak, mert nem vette el kedvüket az igazságtalan kritika. A nyiregyházai és máramarosi sajtó kritikájára igen sokat ad a közönség, mert akik a színházi rovatot vezetik, nemcsak végig nézik és végig hallgatják a darabokat, hanem irodalmi izlésüket és tudásukat viszik bírálathoz. Felismerik a hibákat, de nem ütnek agyon doronggal a szereplőket, hanem rámutatva a jó előadás kriteriumára, szeretettel mutatnak rá az esetleges hibákra.

Zilahy Gyula megerősített társulatával és gondosan összeállított színházi repertoárjával tehát megérkezik és szeptember 28-ikán megkezdik az előadások sorozatát. Az igazgató igyekezett a vidék legjobb erőit összegyűjteni színházában és a szezon folyamán bizonyára igyekezni fogja az esetleges hiányokat pótolni, vagy az időközben felmerülő kívánságokat teljesíteni. Hallgatni fog a most már egészen jól összeállított színügyi bizottság esetleges megjegyzéseire és a jóindulatu sajtó kritikájára. Ha pedig oly kritikában lesz része, mely az igazságot nélkülözi, ez ne vegye el kedvét, hanem haladjon nyugodtan azon az uton, melyet művészi tudása és az igazgatói állásra rátermettsége diktálnak neki. A közönség a legjobb és legigazságosabb kritikusa a színháznak. És az igazságos sajtó kritikája majd mindig egyezik a közönség véleményével. És mi a magunk részéről amily helytelenek és izetlenek tartjuk a társulati tagok éremgyöcs dicséretét, éppen oly értéktelenek minősítjük az olyan kritikákat, amelyek mindig az egyénnel foglalkoznak és csak a gáncsban, a személyeskedésben koptatják amugy is gyöngé tollukat.

Zilahy Gyula pedig ne érzékenykedjék, hanem öntse bele társulatába a kötelesség, a művészi ambíció szeretetét. Hozza színre a legujabb darabokat, jó betanulásban, egybevágó játékokban, pompázó kiállításban. Legyen gondos a rendezés és az előadás gyors menetű; a felvonások közök rövidiek, Zilahy ott nőtt művésszé az ország legelső színházában, okvetlenül tudja tehát, hogy mi vonzza a közönséget a színházba. Játsszék ő is, meg fülemile hangu felesége is minél többször, művészetükben hadd gyönyörködjünk minél gyakrabban.

Debreczen sz. kir. városnak nagy, műértő színház látogató közönsége van. Ezt láttuk a múltban és látjuk a bérleti névsorban az idén is. A nem bérlet helyek is a legtöbb estén el vannak foglalva, úgy hogy az igazgató szép bevételre tarthat számot. Ezzel a színházpártolással szemben nincs okunk kételkedni, hogy Zilahy Gyula, a művész, a gavallér ember és az adminisztrálást kitünően értő igazgató jó előadásokkal hatja meg maga mellett színházlátogató közönségünket.

Figyelemmel fogjuk kísérni működését és hetenkint megemlékezünk művészi munkájáról. Birálatunkban igazságosak leszünk. Nem fogunk sem egyéni kultuszt üzeni, de óvakodni fogunk attól is, hogy kedvét vegyük az igazgatónak és társulatának a szeretetlen kritika által.

Konez Ákos.

Körrendelet

a katonai felülvizsgálatokról.

A város közönségének

Debreczen.

Az utóbbi időben gyakran bepanaszoltatott, hogy a közigazgatási és katonai hatóságok között nézeteltérések merültek fel abban a tekintetben, hogy a szívbetegségben, szem- és fülbetegségben szenvedő állításkötelesek kórházi megvizsgálásuk végett melyik katonai kórháznak adassanak át. Tekintettel arra, hogy ily nézeteltérések felmerülése nemcsak az állításkötelesek felesleges zaklatását és elővezetési költségeknek nagyobb mértékű emelkedését idézheti elő, hanem egyúttal a sorozó vagy felülvizsgáló bizottsági határozat végleges meghozatalát is késlelteti: mindazon esetekben, midőn a sorozó vagy felülvizsgáló bizottság az illető egyén törődöttségének kórházi megállapítását szükségesnek tartja, jövőben leendő mihez tartás végett a cs. és kir.

hadügyminiszterrel egyetértőleg a következőket rendelem:

1. A szívbeteg tekintetében megvizsgálandó állításkötelesek a legközelebbi helyőrségi kórháznak adandók át.

2. Azok az állításkötelesek, kik halló- vagy látóképességük, valamint egyéb betegségük tekintetében vizsgálandók meg, a legközelebbi helyőrségi vagy csapatkórháznak adandók át, az utóbbinak csak abban az esetben, ha az állítás helyétől a legközelebbi helyőrségi kórház jóval távolabb volna, mint a legközelebb fekvő csapatkórház.

3. Azonban az esetekben, midőn a vizsgálat nehezen és csak különleges vizsgálati eszközökkel, főleg azonban csak kellőleg szakképzett (specialito) orvosok által eszközölhető, az állításköteles a legközelebbi helyőrségi kórháznak adandó át.

Budapest, 1912 szept. 1.

A miniszter helyett:

Karátsony,
államtitkár.

Hirek.

— **A közlekedési bizottsági ülése.** Debreczen sz. kir. város közlekedési bizottsága szerdán délután tartott ülésében a bizottság a debreczen—székelyhid—nagylyta—szilágysági vasutvonalra azon javaslatot tette, hogy az ujabban kért 50,000 korona adassék meg, tekintettel a vonalnak nagy fontosságára. A debreczen—miskolczi közvetlen összeköttetést célzó vonalra a bizottság a hozzájárulást elvben megadandónak véleményezi, előbb azonban felkéri, a tanácsot, hogy tudja meg, milyen befektetést akar eszközölni a vasutépítő társaság. A nyirbátori vonalra 80,000 korona megszavazását ajánlja a bizottság.

— **A városi segéd ertész.** A városi tanács a héten tartott ülésében a sedédkertészi állásra Fehértói Istvánt választotta meg.

— **Az adózók figyelmébe.** Az adófelszólamlási bizottság f. hó 25-ikén kezdi meg működését a városház könyvtárszobájában.

— **A polgári fajárandóság.** A városi tanács közli, hogy a polgári fajárandóság kiváltási végső napja az Apafján december 31-ike. A faraktárból szállítás 1913 január 15-ik napjában állapított meg.

— **Güztvizsgálat a színházban.** A városi színházi tüztvizsgáló bizottság Körner Adolf főjegyző elnöke alatt megvizsgálta a színházat, hol teljesen rendben talált mindent.

— **Fegyelmet megelőző vizsgálat.** Kovács József polgármester Pető Lajos városi mérnök ellen a fegyelmet megelőző vizsgálatot elrendelte és hivatalától felfüggesztette. Ez részint azért történt, mivel Pető Lajos a Bisothka féle ház teherpróbájánál nem volt elég óvatos, részint mivel a szervezeti szabályzat ellenére magángyakorlatot is folytatott.

17,165—1912.

Pályázati hirdetés.

Debreczen szab. kir. városnak 1913. év január hó 1-től önálló kezelésbe veendő téglá- és cserépgyár vállalatánál szervezett igazgatói állásra, mely 2400 korona évi készpénz fizetés, a gyártelepen természetbeni lakás, fűtés, négy hold föld használatával és a vállalat tiszta jövedelméből három százalék jutalékkal, mely azonban ha 600 koronát el nem érné, ezen összegre kiegészítendő javadalmazással; továbbá a könyvvezetői állásra, mely 1600 korona évi készpénz fizetés, a gyártelepen lakás, fűtéssel, négy hold föld használata és a vállalat tiszta jövedelméből két százalék jutalék, mely azonban ha a 400 koronát el nem érné, ezen

összegre kiegészítendő javadalmassal bíró pályázat hirdetik; a pályázati kérvények folyó 1912. év október hó 5. napjának délelőtt 10 órájáig a polgármesteri hivatalhoz nyújtandók be.

Ugy az igazgató, mint a könyvvezető köteles egy évi fizetésének megfelelő óvadékot a város házipénztáránál letétbe helyezni.

Az igazgatói állásra pályázó úgy a közönséges téglá és cserép, valamint a karamit téglá gyártásra vonatkozó szakismeretét, a könyvvezető pedig mérlegképes voltát és a könyvvezetésben teljes jártasságát pályázati kérvénye mellett okmányilag igazolni köteles. Valamint becsatolandó a keresztlevél és illetőségi bizonyítvány.

Kelt Debreczen sz. kir. város tanácsának 1912. évi szeptember hó 16-án tartott üléséből.

A városi tanács.

14910—1912. sz.

Hirdetmény.

Debreczen szab. kir. város Tanácsa közhírré teszi, hogy a debreczeni helyi vasút részvénytársaság a vasut hálózatának kiegészítéseképpen tervbe vette a Magyar államvasutak Debreczen pályaudvarától kiindulólág a Homokkert és Szabó Kálmán-utcákon át a közvágóhídi vonalhoz való csatlakozással egy új vonal, továbbá a Kossuth-utca—közvágóhídi vonal 22—25 szelvénye közt kitérő vágány és fűtőház, s végül a dohánybeváltó telepen vágány összeköttetések létesítését.

A fenti létesítmények közigazgatási bejárása megkezdésének idejéül a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur az 1912. évi október hó 1-ső napjának d. e. 9 óráját, összejöveteli helyül pedig a városháza nagytanácstermét tűzte ki, ahová is az érdekeltek azzal az értesítéssel hivatnak meg, miszerint a létesítendő vonalvezetés helyszínrajza a debreczeni helyi vasut részvénytársaság hivatalos helyiségében (Petőfi-tér) közszemlére kitétetett és az az érdeklődők által a hivatalos órák alatt megtekinthető.

Debreczen, 1912. évi szeptember hó 16-án.

A városi tanács.

!! MEGJELENT !!

□ A VÁROSI TANÁCS KIADÁSÁBAN □

DEBRECZEN SZAB. KIR. VÁROS ÉRVÉNYBEN LÉVŐ SZABÁLYRENDELETEINEK GYŰJTEMÉNYE.

Az 564 oldal terjedelmű vaskos kötet ára
2 KORONA.

Kapható a városi könyvnyomda-vállalat irodájában. Kossuth-utca, városház-épület.

„Ős Debreczen.”

Elbeszélések Debreczen multjából.

Irta: **Koncz Ákos.**

A fővárosi és vidéki sajtó a legnagyobb elismeréssel emlékezett meg ezen kötetről, mely Debreczen multját rajzolja meg megfigyelő tollal.

Ára **3 korona.**

Tisztviselőknak, tanároknak, tanítóknak, nyilvános könyvtáraknak, egyleteknek és tanulóknak 2 kor. o o

Kapható a szerzőnél:

Városház, földszint, 7-ik számú ajtó (közlevéltár.)

Alapított 1561.

Telefon : 270.

« DEBRECZEN SZAB. KIR. VÁROS » KÖNYVNYOMDA-VÁLLALATA. (VÁROSHÁZÉPÜLET, KOSSUTH-UTCA.)

A modern technika legújabb vívmányaival felszerelve, készít mindenféle nyomtatványokat a legegyszerűbbtől a legdiszesebbig, jutányos ár mellett. ☺☺☺☺☺

Meghívók, eljegyzési kártyák, üzleti nyomtatványok, körlevelek a legizlésesebben állíttatnak ki. — Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközöl. ☺☺☺

Tartós betűerebből készült tömöntvényekkel helybeli és vidéki nyomdák, könyvkötőknek jutányos árért rövid idő alatt szolgálunk.